

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 24040003

Ákvörðun nr. 62/2024

Þann 15. nóvember 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 62/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá lögmanni f.h. [REDACTED] þann 11. apríl 2024. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við meintar ámælisverðar starfsaðferðir og starfshætti starfsmanna embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu þann 4. apríl sl.

Af hálfu kvartanda er því lýst í kvörtun hennar að hún hafi verið að aka á bifreið móður sinnar norður [REDACTED] aðfarnótt 4. apríl sl., er svartri bifreið hafi verið ekið fyrir aftan hana. Hún hafi orðið hrædd, enda ekki gert sér grein fyrir því að um ómerkta lögreglubifreið væri að ræða og aukið hraðann til þess að hrista þá af sér, en hverfið hafi orð á sér að þar geti verið ofstopamenn eða viðsjárverðir aðilar á ferðinni. Hafi á þessu gengið í ca. 4-5 mínútur eða þangað til bifreiðin fyrir aftan hana hafi sett bláu ljósín á og gefið henni merki um að stöðva. Kvartandi telur að lögreglan hafi verið að reyna að veiða hana í gildru og beðið eftir því að hún myndi auka hraðann í þeim tilgangi að unnt væri að svipta hana ökuréttindum á staðnum.

Kvartandi vísar til þess að henni hafi ekki verið tilkynnt að hún væri handtekin, og því hafi ekki verið rétt staðið að málum. Þá hafni hún því að sannanir liggi fyrir því að bifreiðin hafi verið á 126 km/klst. hraða, enda geti bifreiðin einfaldlega ekki náð þeim hraða akandi í hringtorgum og upp í móti. Kvartandi vísar til þess að hún hafi engar ráðleggingar fengið um réttarstöðu sína. Lögreglumenn hafi gert gys að sóknaraðila og hlegið framan í hana (flissað). Þá telur hún augljóst að hún hafi verið látin gjalda fyrir húðlit sinn og hér hafi lögreglan gerst sek um kynþáttarfordóma.

Einnig kemur fram að ekki liggi fyrir nægar sannanir um ætlað brot hennar, þ.e. um að hafa ekið á 126 km. hraða. Þá hafi lögregla gerst sek um kynþáttafordóma á grundvelli húðlitar sóknaraðila, og gripið of seint inn í atburðarrásina.

Lögregla hafi ekki kynnt kvartanda með nægilegum hætti réttarstöðu sína, enda hafi henni ekki verið kynnt afleiðingar þess að játa sök eða samþykkja ekki að hún hefði ekið á 126 km/klst. hraða. Ekki hafi legið fyrir sönnunargögn um ökuleyfissviptinguna. Með þeirri sviptingu hafi kvartandi ekki bara verið svipt ökuréttindum heldur einnig atvinnu sinni.

Nefndin óskaði eftir frekari upplýsingum frá lögreglustjóranum höfuðborgarsvæðinu með bréfi dags. 2. maí 2024.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 10. maí 2024. Meðfylgjandi voru gögn málsins og upptökur úr eye-witness kerfum lögreglubifreiðarinnar.

Úr bréfi embættisins til nefndarinnar:

„Vísast til meðfylgjandi málavaxtalýsingu Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu í máli [REDACTED] en kvartandi kærði ákvörðun lögreglustjóra um að svipta hana ökuréttindum til bráðabirgða og krafðist þess að ákvörðunin yrði felld úr gildi. Hafnaði dómurinn þeirri kröfu. Í hverri lögreglubifreið eru nettengdar spjaldtölvur sem lögreglumenn nota til að afla upplýsinga á vettvangi og var það gert í umrætt skipti.

Lögreglan á höfuðborgarsvæðinu mótmælir þeirri staðhæfingu kvartanda að lögregla hafi með ásetningi stofnað til lögbrots með því að „veiða kærðu á [REDACTED] bílnum í hraðagildru“.

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Þeim þætti erindisins er lýtur að ákvörðun um ökuleyfissviptingu kvartanda er vísað frá nefndinni með vísan til 1. kafla.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindinu er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að meintum ámælisverðum starfsaðferðum og kynþáttafordómum af hálfu starfsmanna embættis lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór yfir erindið og þau gögn sem bárust. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, telur nefndin telur að ekki séu uppi vísbendingar um ámælisverða háttsemi starfsmanna lögreglu, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur lögreglumenn á vettvangi hafa sýnt fagleg vinnubrögð og upplýst kvartanda vel um stöðu hennar. Nefndin telur því ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Niðurstaða

Þeim þætti erindisins er lýtur að ákvörðun um ökuleyfissviptingu kvartanda er vísað frá.

Ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Reykjavík, 15. nóvember 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir